Saksframlegg med vedtak

Indre Østfold kommune 2020 - NVEs forslag til en nasjonal ramme for vindkraft på land - Høringsuttalelse

Saksbehandler	Arkiv	ArkivsakID
Hilde Brandsrud	FE-020, TI-&35	19/980

Saksnr	Utvalg	Type	Dato
57/19	Fellesnemnda	PS	18.06.2019

Prosjektrådmannens innstilling:

1. Indre Østfold kommune støtter forslaget om at det bør fastsettes en nasjonal ramme for vindkraft i Norge.
2. Lokaliseringen av aktuelle områder som er foreslått som mest egnet for vindkraft i Indre Østfold kommune er i konflikt med eksisterende planverk der området er fremhevet som et viktig friluftsområde. Indre Østfold kommune mener derfor at foreslått areal for vindkraft i Eidsberg kommune bør tas ut av planforslaget.

Fellesnemnda 18.06.2019

Ingunn Herstad Hensel (V) fremmet følgende forslag:

1. Indre Østfold kommune ser med sterk bekymring på en nasjonal ramme for landbasert vindkraft i Norge som beslaglegger store naturområder, legger til rette for store irreversible inngrep i naturen, og legger opp til sterke interessekonflikter i norsk utmark. Utganspunktet for planen burde vært hensynet til naturen og artsmangfoldet.
2. Norsk utmark må vernes fra videre utbygging av landbasert vind-industri.
3. Lokaliseringen av aktuelle områder som er foreslått som egnet for vindkraft i Eidsberg kommune er i konflikt med eksisterende planverk der området er fremhevet som et viktig friluftsområde. Eidsberg kommune mener derfor at foreslått areal for vindkraft i Eidsberg kommune bør tas ut av

planforslaget. Orienterings- og friluftslaget Flaggtreffs innsats gjennom femti år for tilrettelegging av friluftslivet i Trømborgfjella er kjent langt utover Eidsbergs grenser. Ikke noen friluftsområder i Østfold har så stor tetthet av merkede skiløyper og turstier. Eget turkart for Fjella er utviklet i samarbeid med organisasjoner i Rakkestad og Marker. Løypenettet og turtilbudet vil bli rasert og ødelagt for alltid med utvikling av veier, vindturbiner, riggplasser og grøfting av myrer ved en utbygging.

4. Lokaliseringen av aktuelle områder som er foreslått som egnet for vindkraft i Østfold er i konflikt med sone for etablering av truede og nært truede arter, inklusive fiskeørn, vandrefalk, og rovvilt. Eidsberg kommune mener derfor at alt foreslått areal for vindkraft i Østfold må tas ut av planforslaget. Dette er i tråd med Miljødirektoratets anbefaling. (Ref side 194 høringsdokumentet). Naturinteressene er grundig dokumentert gjennom flere titalls år med systematiske studier og overvåkning av fuglelivet i Trømborgfjella. Taksering og observasjon av bestandsutviklingen av skogsfugl (storfugl og orrfugl) startet i 1985 på oppdrag fra fylkesmannen, fylkeskommunen og Eidsberg kommune Dette foregår den dag i dag. I Trømborgfjella inngår 6 tiurleiker og 2 leikplasser for orrfugl. Området har en skogsfugltetthet blant de høyeste i Norge. Vindkraftanlegg hører ikke hjemme i slik natur.
5. Det er ikke gjort grundig kartlegging av artsmangfold i sonen som ansees som egnet for vindkraft i Østfold. Grundig kartlegging av mose, lavarter, insekter, fugler, småvilt og storvilt må gjennomføres.
6. Lokaliseringen av aktuelle områder som er foreslått som egnet for vindkraft i Østfold er i konflikt med kjente ruter for trekkfugl og våtmarksområder i tilknytning til disse. Dette gjelder blant annet artene hegre, stork, traner, grågås, innlands-skarv, mfl. Indre Østfold kommune mener derfor at alt foreslått areal for vindkraft i Østfold må tas ut av planforslaget.
7. Lokaliseringen av aktuelle områder som er foreslått som egnet for vindkraft i Østfold er i konflikt med friluftsinteresser og jordbruk i tett befolkede områder. Indre Østfold kommune mener derfor at alt foreslått areal for vindkraft i Østfold må tas ut av planforslaget.
8. Lokaliseringen av aktuelle områder som er foreslått som egnet for vindkraft i Østfold er i konflikt med hensynet til støypåvirkning. En grundig kartlegging av støy og infrastøy - og konsekvenser for befolkningens helse og artsmangfoldet i området mangler.

Votering:
Det ble votert alternativt mellom prosjektrådmannens innstilling og Herstad Hensels forslag.
Herstad Hensels forslag ble enstemmig vedtatt.

Fellesnemndas enstemmige vedtak:

1. Indre Østfold kommune ser med sterk bekymring på en nasjonal ramme for landbasert vindkraft i Norge som beslaglegger store naturområder, legger til rette for store irreversible inngrep i naturen, og legger opp til sterke interessekonflikter i norsk utmark. Utganspunktet for planen burde vært hensynet til naturen og artsmangfoldet.
2. Norsk utmark må vernes fra videre utbygging av landbasert vind-industri.
3. Lokaliseringen av aktuelle områder som er foreslått som egnet for vindkraft i Eidsberg kommune er i konflikt med eksisterende planverk der området er fremhevet som et viktig friluftsområde. Eidsberg kommune mener derfor at foreslått areal for vindkraft i Eidsberg kommune bør tas ut av planforslaget. Orienterings- og friluftslaget Flaggtreffs innsats gjennom femti år for tilrettelegging av friluftslivet i Trømborgfjella er kjent langt utover Eidsbergs grenser. Ikke noen friluftsområder i Østfold har så stor tetthet av merkede skiløyper og turstier. Eget turkart for Fjella er utviklet i samarbeid med organisasjoner i Rakkestad og Marker. Løypenettet og turtilbudet vil bli rasert og ødelagt for alltid med utvikling av veier, vindturbiner, riggplasser og grøfting av myrer ved en utbygging.
4. Lokaliseringen av aktuelle områder som er foreslått som egnet for vindkraft i Østfold er i konflikt med sone for etablering av truede og nært truede arter, inklusive fiskeørn, vandrefalk, og rovvilt.

Eidsberg kommune mener derfor at alt foreslått areal for vindkraft i Østfold må tas ut av planforslaget. Dette er i tråd med Miljødirektoratets anbefaling. (Ref side 194 høringsdokumentet). Naturinteressene er grundig dokumentert gjennom flere titalls år med systematiske studier og overvåkning av fuglelivet i Trømborgfjella. Taksering og observasjon av bestandsutviklingen av skogsfugl (storfugl og orrfugl) startet i 1985 på oppdrag fra fylkesmannen, fylkeskommunen og Eidsberg kommune Dette foregår den dag i dag. I Trømborgfjella inngår 6 tiurleiker og 2 leikplasser for orrfugl. Området har en skogsfugltetthet blant de høyeste i Norge. Vindkraftanlegg hører ikke hjemme i slik natur.

5. Det er ikke gjort grundig kartlegging av artsmangfold i sonen som ansees som egnet for vindkraft i Østfold. Grundig kartlegging av mose, lavarter, insekter, fugler, småvilt og storvilt må gjennomføres.
6. Lokaliseringen av aktuelle områder som er foreslått som egnet for vindkraft i Østfold er i konflikt med kjente ruter for trekkfugl og våtmarksområder i tilknytning til disse. Dette gjelder blant annet artene hegre, stork, traner, grågås, innlands-skarv, mfl. Indre Østfold kommune mener derfor at alt foreslått areal for vindkraft i Østfold må tas ut av planforslaget.
7. Lokaliseringen av aktuelle områder som er foreslått som egnet for vindkraft i Østfold er i konflikt med friluftsinteresser og jordbruk i tett befolkede områder. Indre Østfold kommune mener derfor at alt foreslått areal for vindkraft i Østfold må tas ut av planforslaget.
8. Lokaliseringen av aktuelle områder som er foreslått som egnet for vindkraft i Østfold er i konflikt med hensynet til støypåvirkning. En grundig kartlegging av støy og infrastøy - og konsekvenser for befolkningens helse og artsmangfoldet i området mangler.

Saksopplysninger:
Det henvises til brev datert 1. april 2019 hvor Olje- og energidepartementet ønsker innspill til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) forslag til nasjonal ramme og til om det bør fastsettes en nasjonal ramme for vindkraft i Norge. Eidsberg kommune er berørt av forslaget fra NVE ved at de fremmer forslag om arealer i Trømborgfjella. Den opprinnelige høringsfristen var satt til 1. august 2019, men i brev datert 12. april 2019 blir det bekreftet at høringsfristen utsettes til 1. oktober 2019.

NVEs faglige forslag består av to deler; et oppdatert kunnskapsgrunnlag om hvordan vindkraft kan påvirke miljø- og samfunnsinteresser og et kart over de mest egnede områdene for vindkraft.

Basert på det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget peker NVE i rapporten ut de områdene de mener er de mest egnede for vindkraft på land i Norge. Områdene er pekt ut ved å analysere vindressurser, nettkapasitet og avstemme mot andre miljø- og samfunnsinteresser. Analysene er utført på et overordnet nivå. Det følger av metodene som er anvendt at det vil være mange steder innenfor de utpekte områdene som er lite egnet for vindkraft. Samtidig kan steder utenfor områdene være egnet. Enkeltprosjekter må derfor vurderes konkret i en konsesjonsbehandling før det kan avgjøres om et sted er egnet for vindkraft. Kartet kan likevel brukes som et styringsverktøy for hvilke områder som vil bli prioritert framover. Det vil være mulig å søke om konsesjon også utenfor de utvalgte områdene. NVE legger ikke opp til å gi slike saker samme prioritet.

Departementet legger opp til flere regionale innspillsmøter frem mot sommeren for å bidra til at lokale og regionale aktører kan gi gode høringsuttalelser. Departementet vil gjennomgå NVEs forslag og høringsuttalelsene før det tas endelig stilling til politikken for vindkraft på

land. Regionalt innspillsmøte ble avholdt på Lillestrøm 6. mai 2019.

Trømborgfjella er innenfor område nr. 55 Østfold som er omtalt på side 191-195 i forslag til nasjonal ramme for vindkraft (se vedlegg).

Eidsberg kommunestyre behandlet saken på sitt møte 5.juni 2019, og fattet følgende vedtak:

1. Eidsberg kommune ser med sterk bekymring på en nasjonal ramme for landbasert vindkraft i Norge som beslaglegger store naturområder, legger til rette for store irreversible inngrep i naturen, og legger opp til sterke interessekonflikter i norsk utmark. Utganspunktet for planen burde vært hensynet til naturen og artsmangfoldet.
2. Norsk utmark må vernes fra videre utbygging av landbasert vind-industri.
3. Lokaliseringen av aktuelle områder som er foreslått som egnet for vindkraft i Eidsberg kommune er i konflikt med eksisterende planverk der området er fremhevet som et viktig friluftsområde. Eidsberg kommune mener derfor at foreslått areal for vindkraft i Eidsberg kommune bør tas ut av planforslaget. (Som rådmannens punkt 2). Orienterings- og friluftslaget Flaggtreffs innsats gjennom femti år for tilrettelegging av friluftslivet i Trømborgfjella er kjent langt utover Eidsbergs grenser. Ikke noen friluftsområder i Østfold har så stor tetthet av merkede skiløyper og turstier. Eget turkart for Fjella er utviklet i samarbeid med organisasjoner i Rakkestad og Marker. Løypenettet og turtilbudet vil bli rasert og ødelagt for alltid med utvikling av veier, vindturbiner, riggplasser og grøfting av myrer ved en utbygging.
4. Lokaliseringen av aktuelle områder som er foreslått som egnet for vindkraft i Østfold er i konflikt med sone for etablering av truede og nært truede arter, inklusive fiskeørn, vandrefalk, og rovvilt. Eidsberg kommune mener derfor at alt foreslått areal for vindkraft i Østfold må tas ut av planforslaget. Dette er i tråd med Miljødirektoratets anbefaling. (Ref side 194 høringsdokumentet). Naturinteressene er grundig dokumentert gjennom flere titalls år med systematiske studier og overvåkning av fuglelivet i Trømborgfjella. Taksering og observasjon av bestandsutviklingen av skogsfugl (storfugl og orrfugl) startet i 1985 på oppdrag fra fylkesmannen, fylkeskommunen og Eidsberg kommune Dette foregår den dag i dag. I Trømborgfjella inngår 6 tiurleiker og 2 leikplasser for orrfugl. Området har en skogsfugltetthet blant de høyeste i Norge. Vindkraftanlegg hører ikke hjemme i slik natur.
5. Det er ikke gjort grundig kartlegging av artsmangfold i sonen som ansees som egnet for vindkraft i Østfold. Grundig kartlegging av mose, lavarter, insekter, fugler, småvilt og storvilt må gjennomføres.
6. Lokaliseringen av aktuelle områder som er foreslått som egnet for vindkraft i Østfold er i konflikt med kjente ruter for trekkfugl og våtmarksområder i tilknytning til disse. Dette gjelder blant annet artene hegre, stork, traner, grågås, innlands-skarv, mfl. Eidsberg kommune mener derfor at alt foreslått areal for vindkraft i Østfold må tas ut av planforslaget.
7. Lokaliseringen av aktuelle områder som er foreslått som egnet for vindkraft i Østfold er i konflikt med friluftsinteresser og jordbruk i tett befolkede områder. Eidsberg kommune mener derfor at alt foreslått areal for vindkraft i Østfold må tas ut av planforslaget.
8. Lokaliseringen av aktuelle områder som er foreslått som egnet for vindkraft i Østfold er i konflikt med hensynet til støypåvirkning. En grundig kartlegging av støy og infrastøy - og konsekvenser for befolkningens helse og artsmangfoldet i området mangler.

9. Saken legges frem for Fellesnemnda til informasjon.

<u>Kartutsnitt egnet område for vindkraft på land i Eidsberg:</u>

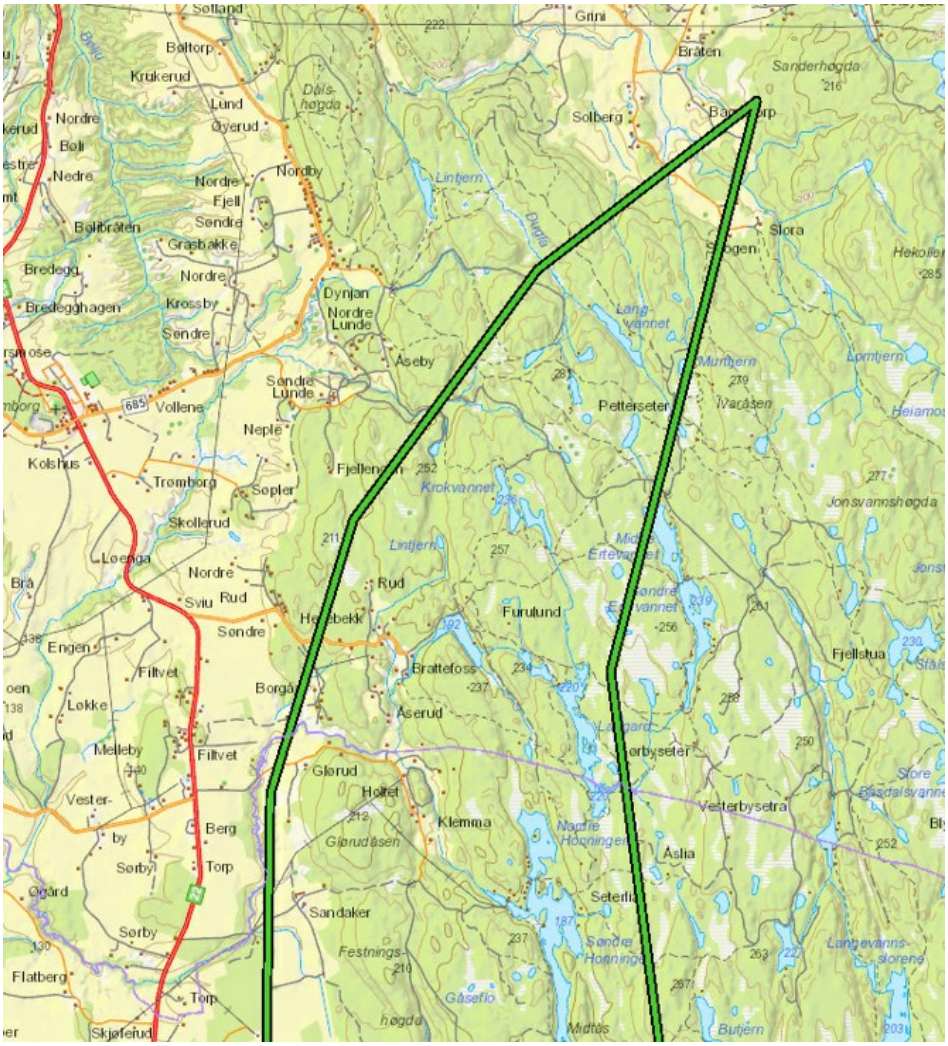

Kilde: [Temakart, NVE Nasjonal ramme for vindkraft]

Rådmannens merknader:
Friluftsliv og bruk av naturen betyr mye for folk i Norge. Vindkraft på land vil alltid i noen grad gå ut over andre natur- eller samfunnsverdier. Det innebærer at beslutninger om vindkraft alltid vil innebære en avstemming av ulike hensyn.

Indre Østfold kommune vil i denne uttalelsen blant annet vise noen figurer som illustrerer hvordan området som er pekt ut er i konflikt med kommunale og regionale planer.
Vindkraft i Østfold – Regional plan- vedtatt i fylkestinget 25. oktober 2012
Miljødepartementet og Olje- og Energidepartementets veileder om utarbeidelse av regionale planer uttrykker at regionale planer vil være godt egnet til overordnede og helhetlige vurderinger av aktuelle områder, og vil styrke grunnlaget for en hensiktsmessig planlegging og lokaliseringer av vindkraftanlegg. Regional plan er tydelig på at det ikke skal lokaliseres vindkraft i Trømborgfjella, ref. punkt 2 i vedtaket under.

Fylkestingets vedtak i 8 (åtte) punkter fremkommer i sin helhet på side 4 og 5 i den vedtatte planen, se vedlegg.

Vedtaket i punkt 1 og 2 gjengis i sin helhet under.

1. Regional plan for vindkraft i Østfold har som formål å finne mulige egnede områder for utbygging av vindkraftanlegg der konfliktene i forhold til andre viktige samfunnshensyn synes akseptable. Planen er et godt verktøy for kommunens arbeid med mulige vindkraftsplaner og vil være retningsgivende for vurdering av arealer tilpasset til dette formål. Prosjektet som er ferdig konsekvensutredet etter program fra NVE og konsesjonssøkt før oktober 2012, omfattes ikke av planen.

2. Regional plan for vindkraft i Østfold bygger på hovedstrategien om at vindkraftanlegg *ikke* skal lokaliseres innenfor følgende hovedkategorier landskap/soner i fylket:

   - I det sammenhengende, brede skogbelte av høyereliggende utmarksområder, benevnt «Fjella-landskapet» øst i fylket, som strekker seg fra Kornsjø i sør til Rødenes i nord. Dette skogbeltet inkluderer: Ankerfjella, Vestfjella i Aremark, Degernesfjella, Rakkestadfjella, Trømborgfjella og Rødenesfjellet. Dette er fylkets relative «villmarksnatur» hvor det skal vernes mot store/arealkrevende tekniske inngrep.
   - I virkeområdet til Rikspolitiske retningslinjer for Oslofjorden (RPR-O).
   - Det visuelle inntrykk og støyforhold må ikke virke negativt for beboerne i boligstrøk. Det må tas hensyn til at Østfold er et av de tettest befolkende fylker i landet, og hvor befolkningsøkningen vil være betydelig.

     De to nevnte landskapskategoriene inneholder meget store kvaliteter knyttet til en eller flere av følgende regionalt/nasjonalt viktige interesser: Landskap, naturforhold, friluftsliv/turisme, fisk, vilt og kulturminner/kulturmiljøer.

Fylkesplan for Østfold – «Østfold mot 2050», vedtatt av fylkesutvalget 22. august 2018

Som det går fra av figur nedenfor kommer forslaget til vindkraft i konflikt med områder som er vurdert som regionalt viktige friluftsområder i Fylkesplanen for Østfold.

Fjella stort sammenhengende skogsområdet, fra svenskegrensen i sør til Akershus grense i nord, med mange innfallsporter. Varierende grad av tilrettelegging fra mye, til nesten ingenting; fra «park» til villmark. Områder for vandring, sykkel, jakt og fiske. (kilde: Fylkesplanen, faktaark friluftsområder)

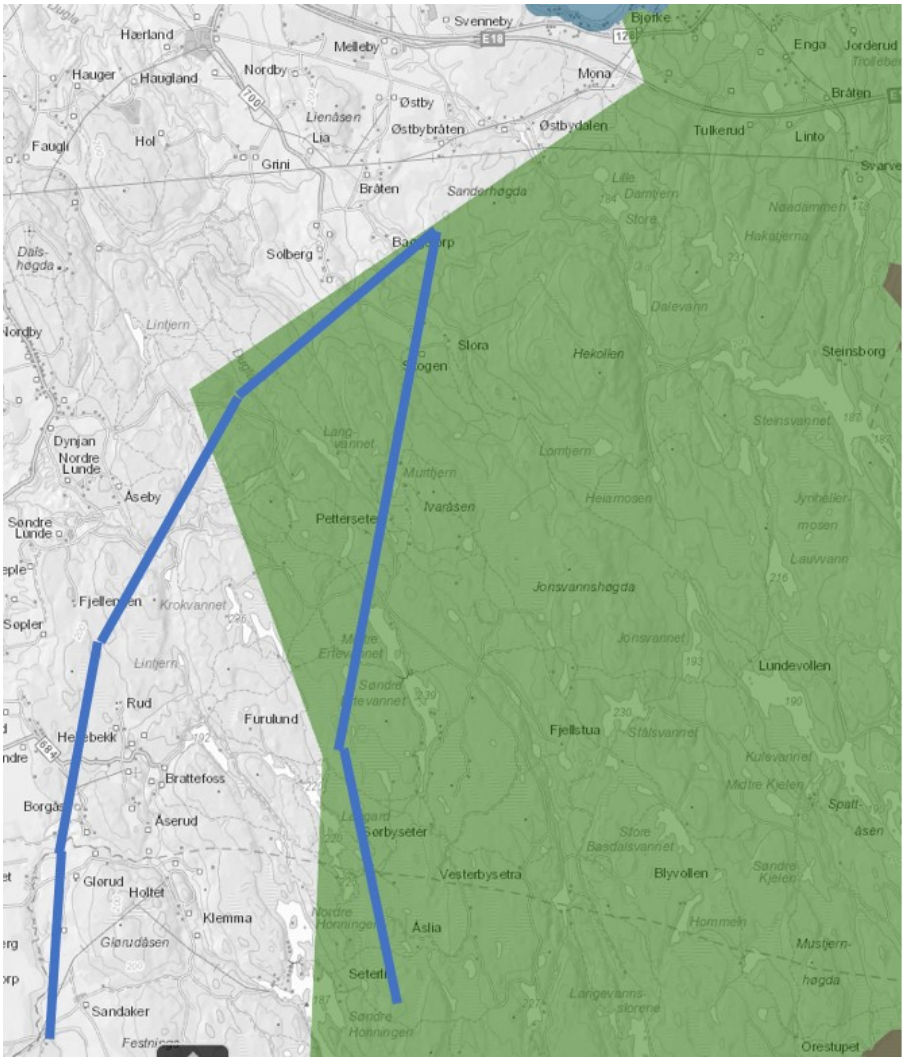

Figur 1: Viser konflikten mellom avsatt område egnet for vindkraft og hva som er kartlagt som regionalt verdifulle friluftsområder. [Kilde: Fylkesplanens kartløsning for temakart friluftsområder.]

[Kommuneplanens arealdel 2015-2027, datert 3. november 2016]

I kommuneplanens arealdel fastsetter kommunestyret hva som er tillatt arealbruk, og hvilke restriksjoner som gjelder i planområdet gjennom arealformål, hensynssoner og generelle og formålstilknyttede planbestemmelser og retningslinjer. Området som NVE har kartlagt som mest egnet for vindkraft i Eidsberg, strider mot arealformålene i kommuneplanens arealdel. I kommuneplanens arealdel er området i hovedsak avsatt til Landbruks-, natur- og friluftsformål (LNF1-områder) og hensynssone friluftsliv (H530).

- LNF1-områder er områder hvor det ikke er tillatt å oppføre nye bygninger eller andre konstruksjoner og anlegg som ikke er ledd i stedbunden næring. Det samme gjelder fradeling til slike formål.

- Innenfor områder vist som hensynssone friluftsliv (H530) skal det ikke igangsettes tiltak som kan svekke eksisterende og fremtidig tilrettelegging og bruk av områdene til friluftsliv og rekreasjon.

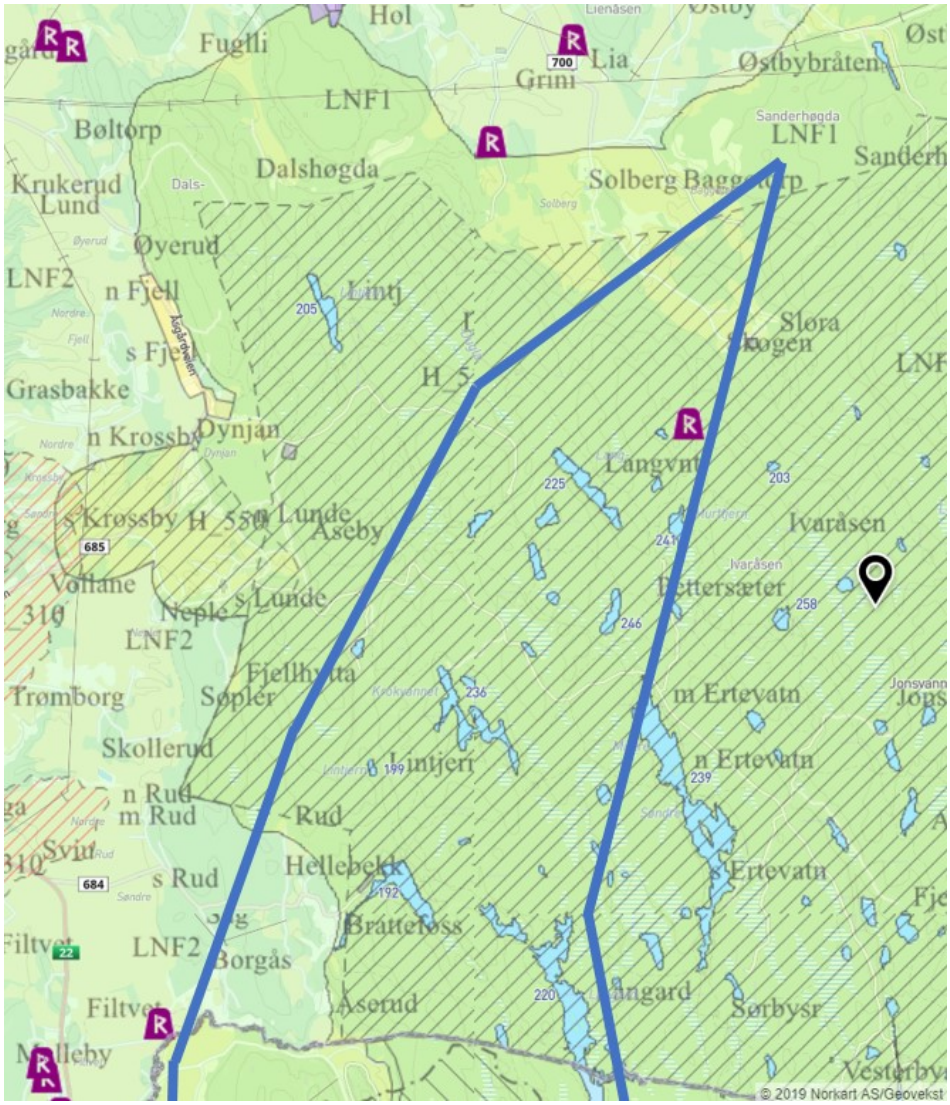

- *Figur 2: Viser konflikten mellom avsatt område egnet for vindkraft og gjeldende arealformål i kommuneplanens arealdel 2015-2027. Det meste av område er i kommuneplanen avsatt til LNF1-formål og hensynssone friluftsliv (H530). [Kilde: kommunekart.com]*

[Kartlegging og verdisetting av friluftsområder i Eidsberg 2017-2018]
Som en oppfølging av de nasjonale mål for friluftslivet er det utarbeidet både en nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv og en nasjonal handlingsplan for statlig sikring og tilrettelegging av friluftslivsområder. Det ble derfor igangsatt et nasjonalt prosjekt for kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder i kommunene. Miljødirektoratet, gjennom fylkeskommunene, ledet dette nasjonale prosjektet.

Sentrale mål for arbeidet med kartlegging og verdifastsettingen av friluftslivsområder i kommunene er å:

- sikre friluftsområder for dagens og for framtidige brukere
- ivareta og utvikle god tilgang til friluftsområder
- ivareta og utvikle god tilrettelegging for friluftsliv

I Eidsberg kommunes kartlegging og verdisetting av friluftsområder er Trømborgfjella kartlagt som et stort turområde med tilrettelegging og verdsatt som et svært viktig friluftsområde, og er gitt følgende omtale:

Eidsbergs del av "Fjellaområdet" som dekker kommunene Eidsberg, Marker og Rakkestad. Merkede turstier, både sommer- og vinterløyper, gapahuker, sportshytta Einarbu og ubetjent DNT-hytte ved Ertevannet. Turkart dekker "Fjella"-området i Marker, Rakkestad og Eidsberg kommuner. Del av eiendommen Svarverud er statlig sikret friluftsområde. Aktiv fiskeforvaltning gir gode muligheter for sportsfiske. 4 etablerte innfallsporter til området. Områder gir gode muligheter for variert friluftsliv og benyttes både av lokalbefolkningen og mange utenfor nærområdet.

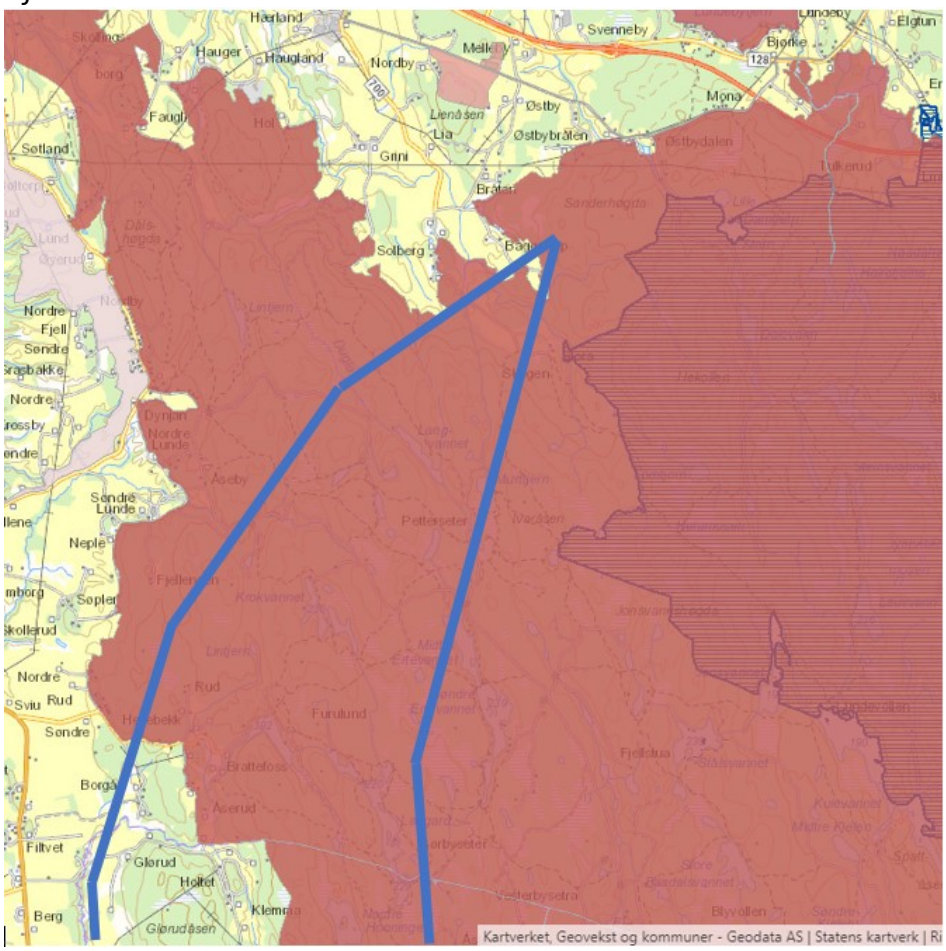

Figur 3: Viser konflikten mellom avsatt område egnet for vindkraft og områder kartlagt og verdsatt som viktige friluftsområder som er viktig å sikre for dagens og fremtidens brukere. Kilde: Naturbase.no

<u>Friluftsplan for Østfold Del 1, datert 20. juni 1969</u>
Bakgrunnen for denne planen går tilbake til fylkestingets vedtak av 23. november 1967. Planen skulle blant annet identifisere friluftsområder som burde reserveres og hvordan de naturgitte mulighetene «fjella» har som rekreasjonsområder ved å legge forholdene til allmennhetens bruk av «fjella» som turområde sommer og vinter. Skog- og fjellstrekningene i Eidsberg, Rakkestad og Marker ble den gang prioritert først i det videre arbeidet med realiseringen av planen.

”Fjella” står sentralt i bevisstheten til Østfolds befolkning og er viktige områder for friluftsliv som turgåing, bærplukking, jakt og fiske. Bevisstheten om verdien av disse vidstrakte skogsområdene med hundrevis av sjøer og tjern er økende og det har så sent som i år blitt avholdt møter mellom de tilgrensende kommunene for å finne fram til strategier for å bevare Fjella som en viktig kilde for friluftsliv og rekreasjon også i framtiden. Plasseringen av vindparken er svært uheldig i forhold til ønsket om å bevare kvalitetene i Fjella også for kommende generasjoner. Figuren nedenfor viser plasseringen av området fra forslaget til nasjonal ramme for vindkraft midt i Fjella.

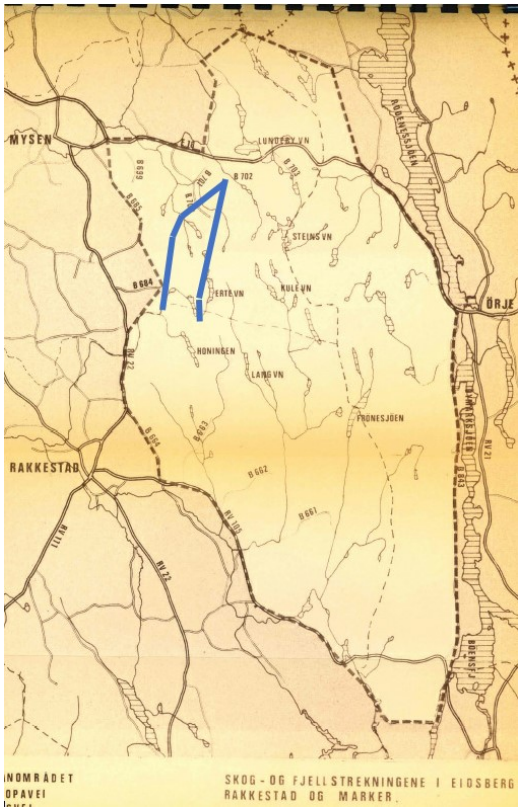

*Figur 4: Viser konflikten mellom avsatt område egnet for vindkraft og område kartlagt i 1969 som prioritert for friluftsliv. Arealet er grovt skissert opp for omfang i Eidsberg kommune. Stiplet linje **(- - -)** i kartet utgjør planområde for friluftplanen fra 1969.*